

Bài 42 LỚP HAI LÁ MẦM VÀ LỚP MỘT LÁ MẦM

Các cây Hạt kín rất khác nhau cả về cơ quan sinh dưỡng lẫn cơ quan sinh sản. Để phân biệt các cây Hạt kín với nhau, các nhà khoa học đã chia chúng thành các nhóm nhỏ hơn, đó là lớp, họ,... Thực vật Hạt kín gồm hai lớp : Lớp Hai lá mầm và lớp Một lá mầm. Mỗi lớp có những nét đặc trưng.

1. Cây Hai lá mầm và cây Một lá mầm

Các cây hạt kín có thể có :

- Kiểu rễ cọc hay kiểu rễ chùm.
- Kiểu gân lá hình mạng hay kiểu gân lá hình cung, song song.
- Kiểu hạt hai lá mầm hay kiểu hạt một lá mầm của phôi.

▼ Quan sát kĩ H.42.1 :

- Căn cứ vào các đặc điểm của lá, rễ, hoa mà em có thể nhận ra được từ hình vẽ, hãy phân biệt cây Hai lá mầm và cây Một lá mầm theo mẫu sau :

Hình 42.1. A. Cây Hai lá mầm (cây dứa cạn) ;
B. Cây Một lá mầm (cây rễ quạt) ;

Đặc điểm	Cây Hai lá mầm	Cây Một lá mầm
Kiểu rễ		
Kiểu gân lá		
Số cánh hoa		
.....		

- - Giữa hai lớp này còn có một đặc điểm phân biệt quan trọng nữa (nhưng ta không nhìn thấy trên hình), đó là: số lá mầm của phôi ở trong hạt (xem lại H.33.1 và H.33.2). Cũng từ đặc điểm này người ta đặt tên cho mỗi lớp.
- Số lá mầm của phôi là tiêu chuẩn chính để phân biệt hai lớp, nhưng thường khó nhận thấy khi quan sát hình dạng ngoài của cây. Vì vậy người ta phải dựa vào các dấu hiệu khác để nhận biết hơn (rễ, gân lá,...).

- Thân cũng là một dấu hiệu giúp phân biệt : hầu hết các cây thuộc lớp Một lá mầm đều có dạng thân cỏ (trừ một số ít có dạng thân đặc biệt như cau, dừa, tre, nứa,...), còn các cây Hai lá mầm thì có thân đa dạng hơn (thân gỗ, thân cỏ, thân leo,...).

2. Đặc điểm phân biệt giữa lớp Hai lá mầm và lớp Một lá mầm

- ▼ - Từ bảng trên hãy suy ra đặc điểm phân biệt giữa hai lớp Hai lá mầm và lớp Một lá mầm.
- Kiểm tra lại nhận xét qua mẫu thật hoặc qua hình vẽ một vài cây (H.42.2). Sau đó hãy xếp chúng vào một trong hai lớp :
  - Cây số 1 : thuộc lớp.....
  - Cây số 2 : thuộc lớp.....
  - .....

Hình 42.2. Một vài loại cây Hạt kín

□ Ta đã biết thực vật Hạt kín rất đa dạng, trong thiên nhiên có thể gặp những trường hợp ngoại lệ, ví dụ : có cây hoa không cánh hoặc ngược lại rất nhiều cánh, lá của một vài cây Hai lá mầm có khi có các gân chính xếp hình cung,... Trong những trường hợp này, để nhận biết cây thuộc lớp nào cần phải dựa vào nhiều đặc điểm khác nhau chứ không thể chỉ dựa vào một đặc điểm nào đó.

Các cây Hạt kín được chia thành hai lớp : lớp Hai lá mầm và lớp Một lá mầm. Hai lớp này phân biệt với nhau chủ yếu ở số lá mầm của phôi ; ngoài ra còn một vài dấu hiệu phân biệt khác như kiểu rễ, kiểu gân lá, số cánh hoa, dạng thân,...

Câu hỏi ?

1. Đặc điểm chủ yếu để phân biệt giữa lớp Hai lá mầm và lớp Một lá mầm là gì ?
2. Có thể nhận biết một cây thuộc lớp Hai lá mầm hay lớp Một lá mầm nhờ những dấu hiệu bên ngoài nào ?
3. Sưu tầm lá của 3 cây Hai lá mầm và 3 cây Một lá mầm khác nhau. Dùng băng dính gắn lá vào một tờ giấy.

Em có biết ?

Các cây lương thực chủ yếu của chúng ta (lúa, lúa mì, ngô) thuộc lớp Một lá mầm ; còn các cây thực phẩm chủ yếu (rau muống, các loại cải, bầu, bí, mướp, cà chua,...) thuộc lớp Hai lá mầm.